

Tid til styringsreform for universiteterne

16. marts 2010 kl. 19:00

DEBAT: Der skal ryddes op og skabes enkelthed og gennemsigtighed i styringsmekanismerne, og universiteterne skal have mulighed for at planlægge og disponere hen over flere år, skriver Erik Jylling, formand for AC.

(Foto: ac.dk)

AC skal nu opfordre politikerne og embedsværket til at gribe det momentum, som universitetsevalueringen har skabt til at igangsætte en styringsreform for universitetssektoren. Et nyt styringskodeks der bygger på tillid ved at styre på mål i stedet for midler, og som balancerer universiteternes behov for økonomiske frihedsgrader til at træffe dispositioner samtidig med, at samfundets legitime krav til universiteternes forsknings- og uddannelsesindsats kan opfyldes.

Erik Jylling, Formand

Af Erik Jylling

Formand for Akademikernes Centralorganisation

Debatten om de aktuelle fyringsrunder på de tre store universiteter har åbenbart nogle grundlæggende ubalancer i den finansielle styring af universiteterne. Fra politisk side ville det måske være fristende med en ansvarsfraskrivelse med henvisning til ledelsesansvaret på universiteterne. Den aktuelle situation er dog snarere en utilsigtet konsekvens af en styringsmodel, der ikke respekterer nødvendigheden af et reelt ledelsesrum, der kan foretage langsigtede dispositioner, men som sætter sin lid til kortsigtet markedsorientering og konkurrenceudsættelse.

Sårbare institutioner

For ganske rigtigt er der aldrig tidligere investeret så mange offentlige forskningsmidler som nu. Problemet er, at den praktiserede finansielle styring af universiteterne ikke har resulteret i robuste institutioner, men derimod institutioner der er økonomisk sårbare overfor udsving f.eks. i studenteroptag - sådan som vi nu ser konsekvenserne af på de naturvidenskabelige uddannelser.

Netop den finansielle styring af universiteterne blev indgående drøftet på AC's høringskonference i forbindelse med den internationale evaluering af universitetsloven. Konferencen viste en bred enighed fra de forskellige repræsentanter fra universiteternes ledelser, medarbejdere og universitetsinteressenter i behovet for ikke kun at justere på visse af universitetslovens paragraffer, men særligt at få igangsat en egentlig styringsreform.

Mistillid til universiteterne

Skåret ind til benet udgør universiteternes grundfinansiering en afgørende faktor for de reelle frihedsgrader til at foretage økonomiske dispositioner, men det betyder så også, at de offentlige forskningsmidler er et særdeles magtfuldt styringsinstrument.

Det internationale evalueringspanel kritiserede netop den danske universitetspolitik for at være præget af mistillid til universiteternes evne og villighed til at indfri overordnede mål sat for sektoren. Evalueringspanelets analyse var, at denne mistillid giver sig udslag i en politisk styring af universiteterne på midler i stedet for mål, og som hæmmer universiteternes mulighed for at træffe langsigtede dispositioner.

Der skal ryddes op

AC skal nu opfordre politikerne og embedsværket til at gribe det momentum, som universitetsevalueringen har skabt til at igangsætte en styringsreform for universitetssektoren. Et nyt styringskodeks der bygger på tillid ved at styre på mål i stedet for midler, og som balancerer universiteternes behov for økonomiske frihedsgrader til at træffe dispositioner samtidig med, at samfundets legitime krav til universiteternes forsknings- og uddannelsesindsats kan opfyldes. Der skal ryddes op og skabes enkelthed og gennemsigtighed i styringsmekanismerne, og universiteterne skal have mulighed for at planlægge og disponere hen over flere år.

Gennemgribende deregulering

Det kræver for det første, at universiteterne gives en flerårig bevillingssikkerhed, sådan som vi blandt andet kender det fra de flerårige forsvarsforlig. For det andet at basismidlerne som minimum skal udgøre 60 pct. af de offentlige forskningsmidler.

Dernæst skal der udarbejdes et nyt paradigme for rullende udviklingskontrakter med overordnede mål, aftalt mellem ministerium og det enkelte universitet og med samme 4- eller 5-årige kadence som den flerårige bevillingsaftale.

De nye udviklingskontrakter skal erstatte den knopskydning af styringsmekanismer, der er blevet introduceret hen over årene i forbindelse med diverse politiske forlig, eksempelvis bonustaxametre, fordeling af basismidler efter resultater, herunder bibliometrien, utal af cigarkasser til opfyldelse af store og små politiske mærkesager mv. Derfor skal der samtidig igangsættes en gennemgribende deregulering af sektoren.

Et nyt styringskodeks vil give mulighed for langsigtet planlægning og dermed give den ro og stabilitet god forskning behøver. Ligeledes vil et nyt styringskodeks give en bedre kvalitet for de offentlige forskningskroner, sikre en bedre sammenhæng mellem forskningen og uddannelserne, og frigøre midler fra ikke-værdiskabende administration.

Forenkling og overskuelighed

Nøgleordene for en styringsreform er helhedstænkning, forenkling og overskuelighed. Et nyt styringskodeks vil i forlængelse af universitetslovens klarere rammer for ledelse bidrage til en langt større gennemsigtighed og dermed mulighed for, at medarbejdere på alle niveauer kan gennemskue og udøve indflydelse på sammenhængen mellem overordnede krav og forventninger, økonomi og daglige succeskriterier.

Jo før jo bedre

Universitetsreformen havde til hensigt at give universiteterne "styrket ledelse, øget frihed og stabil økonomi", som det stod at læse på forsiden af universitetsforliget fra 2002. Her i 2010 må tiden nu være inde til at tage det fulde skridt mod et nyt styringskodeks. Jo før politikerne får igangsat arbejdet med en egentlig styringsreform, jo bedre rustet kan de danske universiteter være i forhold til at løfte opgaven med at sikre samfundets videns- og kompetenceniveau i en global konkurrencesituation.

Læs og skriv kommentar (0)

Nyeste artikler om Universiteter:

16. marts 2010: K-ordfører: Private universiteter er ikke droppet

16. marts 2010: AC: Hellere pisk end gulerod i nye unikontrakter

Nyeste artikler om Forskningslovgivning:

3. december 2009: Ekspert: Universiteterne skal have mere frihed

17. juni 2009: Universiteter: Internationalt samarbejde bremses af ministerium

Nyeste artikler med Erik Jylling:

16. marts 2010: AC: Hellere pisk end gulerod i nye unikontrakter

29. september 2009: Højt afkast af uddannelsesinvesteringer

Nyeste artikler om AC (Akademikernes Centralorganisation):

16. marts 2010: AC: Hellere pisk end gulerod i nye unikontrakter

27. januar 2010: FTF og AC vil have nye kompetencer til de ledige